

Гриб Олександра Юрївна,
студентка 2-го курсу факультету
прокуратури та слідства (кримінальна юстиція)
Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри аграрного,
земельного та екологічного права Канівець Л. А.

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

У зв'язку з військовою агресією РФ проти України навколишнє середовище нашої держави зазнало значних збитків як економічного так і екологічного характеру. Для подальшого покращення стану довкілля органи виконавчої влади, місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи повинні виконувати покладені на них обов'язки щодо забезпечення екологічної безпеки, не порушувати законодавчо встановлених правил та дотримуватися основних принципів охорони навколишнього природного середовища.

Під поняттям «принципи» визначаються керівні засади організації і впливу норм екологічного права на суспільні відносини у сфері охорони довкілля.

В юридичній літературі прийнято класифікувати принципи на загальні та спеціальні. Так, загальні принципи стосуються не лише екологічного законодавства, а й усіх інших норм права. Зокрема, до них належить принцип верховенства права, принцип законності, принцип рівності всіх перед законом, принцип юридичної визначеності, принцип гуманізму тощо. Натомість спеціальні принципи притаманні лише окремій галузі права та зазвичай закріплюються у відповідних законах та нормативно-правових актах.

Згідно з чинним законодавством до спеціальних принципів екологічного права належать: принцип пріоритетності вимог екологічної безпеки; принцип гарантування екологічно безпечного середовища для життя і здоров'я людей; принцип запобіжного характеру заходів щодо охорони навколишнього природного середовища; принцип обов'язковості оцінки впливу на довкілля тощо [1].

Оскільки Конституція України визнає людину, її життя та здоров'я найвищою соціальною цінністю, держава зобов'язана забезпечити можливість особи проживати у середовищі, яке не несе шкоду життю

і здоров'ю; користуватися безпечними природними благами та мати вільний доступ до інформації про стан довкілля, якість харчових продуктів і предметів побуту [2]. Зокрема, це передбачається принципом про гарантування екологічно безпечного середовища для життя і здоров'я людей. Проте у зв'язку з російсько-українською війною держава не може у повній мірі гарантувати дотримання вищезгаданої засади до завершення воєнних дій. Крім того, частина території окупована, органи державної влади не мають повного доступу до інформації щодо стану навколишнього середовища.

Що стосується принципу запобіжного характеру заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, то він проявляється у заходах, спрямованих на забезпечення екологічної безпеки шляхом припинення чи заборони роботи підприємств, установ та організацій, що порушують законодавство про охорону навколишнього природного середовища, в тому числі для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру [3, с. 32].

Для виявлення характеру, інтенсивності і ступеня небезпеки впливу будь-якого виду планованої господарської діяльності на стан довкілля і здоров'я населення застосовується принцип оцінки впливу на довкілля. Є обов'язковою у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності щодо об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля. Це стосується: нафтопереробних та газопереробних заводів, ТЕС, ТЕЦ, будівництва, хімічного виробництва, сільського господарства, лісництва та водного господарства тощо [4].

У Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища» вказано й інші принципи, проте цей перелік не є вичерпним, оскільки основні засади охорони довкілля визначені у нормах інших нормативно-правових актів.

З урахуванням сучасних реалій забезпечення принципів охорони навколишнього природного середовища є дещо проблематичним, що пов'язано насамперед з воєнною агресією РФ проти України. Особливі складнощі спостерігаються у питаннях доступу до інформації про стан навколишнього середовища з окупованих територій, що є обмеженим.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 41. Ст. 546.

2. Конституція України: прийнята 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

3. Науково-практичний коментар Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» / за заг. ред. О. М. Шуміла. Х.: Фактор, 2006. 592 с.

4. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23 травня 2017 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 29. Ст. 315.

Гриб Олександра Юрївна,
студентка 2-го курсу факультету
прокуратури та слідства (кримінальна юстиція)
Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри аграрного,
земельного та екологічного права Годованюк А. Й.

ОРЕНДА ЗЕМЛІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У зв'язку з повномасштабним вторгненням РФ на територію України, кожна галузь українського законодавства зазнала змін. Зокрема нововведення безпосередньо торкнулися земельних правовідносин, що включають в себе важливе питання – питання оренди землі, тобто строкового платного володіння земельною ділянкою, що надається як громадянам України, юридичним особам, так і міжнародним об'єднанням та організаціям, особам без громадянства, іноземцям, іноземним державам на основі договору для проведення підприємницької чи інших видів діяльності, державою, фізичними чи юридичними особами [1].

Законом України «Про оренду землі» чинним від 1998 було передбачено, що договір про оренду землі повинен укладатися у письмовій формі та нотаріально посвідчуватись, якщо того бажає одна зі сторін. Слід зазначити, що термін дії договору оренди визначається самостійно орендарем та орендодавцем і не може перевищувати 50 років. Проте у 2022 році в зв'язку з військовою агресією РФ проти України до закону було внесено деякі зміни, що здебільшого поширюються на сферу оренди земель товарного сільськогосподарського виробництва.

Зокрема Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану» визначено, що договір